

Бабой О.В. Маслова І.А.

ЗОШИТ
з української мови
3 клас

Розвивайка

II частина

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

з української мови

для учнів 3 класів загальноосвітніх шкіл

із російською мовою навчання

Рецензенти: Бурдужа О. Г., ведучий методист ДОЗ «Придністровський державний інститут розвитку освіти», вчитель української мови вищої квал. категорії МОЗ «ТСШ № 16»;

Стрецькул Н. Л., учитель української мови вищої квал. категорії МОЗ «ТСШ № 5».

Укладачі: Бабой Ольга Василівна, учитель української мови та літератури вищої квал. категорії;

Маслова Інга Андріївна, учитель української мови та літератури II квал. категорії.

Робочий зошит «Розвивайка» для 3 класу складається з двох частин, може використовуватися у загальноосвітніх школах Придністровської Молдавської Республіки з російською мовою навчання.

Робочий зошит «Розвивайка» призначений для роботи з новими словами, містить завдання з розвитку зв'язного мовлення, які дитина легко сприймає та запам'ятовує.

Зошит відповідає програмі з навчального предмета «Українська (офіційна) мова 1-4 класи» (Бронич І. О., Дубик А. О., Ніконова І. В.) Для учнів подаються цікаві ігрові, логічні завдання з лексикології, орфографії, фонетики.

Умовні позначення

-- подумай

– прочитай

– дай відповідь на питання

– запиши

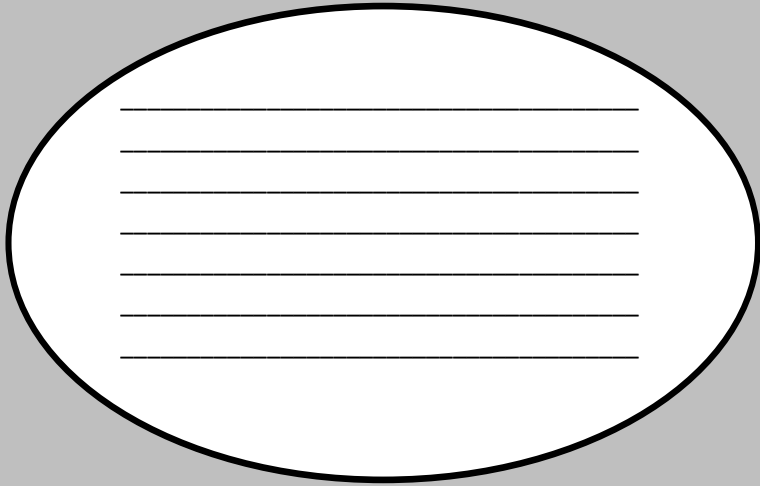

– робота в парі

– запам'ятай

Тирасполь, 2017

A large white oval with a black border, centered on a gray background. Inside the oval, there are seven horizontal lines for writing, arranged in a vertical column.

ова і

Мовленн Я

УРОК 19. ГОЛОВНІ ТА ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ. ЗВ'ЯЗОК СЛІВ У РЕЧЕННІ

1. Каліграфічна хвилинка.

_алювали _авпенята
_авпу-_аму, _авпу-тата,
_алювали _альву-квітку.
Будуть малярями дітки.

- Яку букву треба прописати?
- Впиши слова з цією буквою.

2. «Мовний бліц».

1. Речення складається зі _____ .

2. Слова у реченні пишуться _____ .

3. Речення висловлює _____ .

4. Слово або сполучення слів, що називає того, до кого звертаються – _____ .

Пам'ятай!

ГОЛОВНІ

ДРУГОРЯДНІ

члени речення

підмет

присудок

усі інші члени речення

хто? що?

що робить?
=====

звідки? коли? де? куди?
який? кого? чого?

Словничок

головні члени речення – главные члены предложения

другорядні члени речення – второстепенные члены предложения

словосполучення – словосочетание

повітря – воздух

підмет – подлежащее

присудок – сказуемое

щоднини – каждый день

деревина – древесина

3. Ведмедик склав і записав речення, але припустився помилок. Перестав підмети так, щоб виправити ці помилки.

Кравець навчає дітей.

Кухар шиє одяг.

Вчитель лікує хворих.

Лікар готує їжу.

Пам'ятай!

Розбір речення

Тоненька крига заморозила річку й озеро.

крига (яка?) тоненька

заморозила (що?) річку й озеро

4. Випиши із поданих скоромовок тільки підмети та присудки.

Зроби розбір останнього речення.

Пилив Пилип поліна з лип. _____

Їла Марина малину. _____

Ворона проворонила вороненя. _____

Бурі бобри брід перебрели. _____

Летів горобець через хлівець. _____

Біжать стежини поміж ожини. _____

5. Склади речення за поданими схемами.

Варіант 1

Яка?		Що робить?	Що?
Де?		Що зробив?	Що?

Варіант 2

Яке?		Що робить?	Де?
Яке?		Що робить?	На чому?

УРОК 20. СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

1. Склади чистомовку.

СА – СА – СА – ось летить оса.

СЯ – СЯ – СЯ – малина вже червона _____

СИ – СИ – СИ – снігу влітку не _____

СУ – СУ – СУ – віджени _____

2. Каліграфічна хвилина.

Сс _____

Са со су си ся _____

Краса, лисиця, сік _____

– Склади просте речення з одним із цих слів.

3. Порівняй.

1. І квіткою й калиною
цвісти над ним буду, щоб
не пекло чуже сонце, не
топтали люди.

Т.Г. Шевченко

1. І квіткою й калиною
цвісти над ним буду.
2. Не пекло чуже сонце.
3. Не топтали люди.

– Яке з речень складне, а яке просте? Свою відповідь обґрунтуй.

Пам'ятай!

Складне речення – це речення, яке складається з двох і більше граматичних частин (простих речень), з'єднаних словами *і, а, але, що, тому що, бо, коли, який* та іншими. Між ними може стояти кома.

4. Утвори речення із такими протиставленнями:

- не легка, а складна справа;
- не яскраві, а тьмяні фарби;
- не похмура, а ясна погода.

Словничок

складне речення – сложное предложение блискавка – молния
оголошення – объявление повідомити – сообщить
зчинитися – подняться, произойти дременути – ударить

5. Розшифруй виділені слова. Прочитай оновлений текст.

Ось і **вононеріч** свято **нуломи**. Тепер **ченьсі** усюди **даргоспо**. Як пройшов **чіуно** понад **юдово**, стукнув ціпком – **киріч** враз **гокрию** скувало, і **вочстаки**, й **цязеро**. **баРи** вглиб **мутивази** пішла – **принишкла**, **хтоні** й не **ворухнеться**. **биЖа** під **чікор** позабивалися – **завмерли**. **машКоня** **поснула**. І все довкола **мовприкло**, **принишкло**.

лийБі, **прибраний**, **тийчис** стоїть ліс. І теж **хийти**, не такий, як **укуліт**. Дехто каже, нібито він **завмер** од **утіхи**, що такий став **нийгар**.

– **Добери** заголовок.

– **Знайди** граматичну основу в 5-му реченні.

Самостійна робота

1. Що виражає речення?

а) тему; б) здивування; в) закінчену думку.

2. Визнач вид речення за метою висловлювання.

Учися змолоду – **пригодиться** на старість.

а) розповідне; б) питальне; в) спонукальне.

3. Із поданих слів побудуй і запиши речення.

У, полі, долині, при, прозоре, б'ється, джерельце.

4. Визнач граматичну основу даного речення.

Білочка сушить на гілках гриби.

а) сушить на гілках; б) гриби сушить; в) білочка сушить.

5. Встанови зв'язок слів у реченні.

У полі повівав легкий вітерець.

6. За поданою схемою визнач і запиши вид речення за будовою.

_____ , що _____

Склади і запиши речення за поданою схемою.

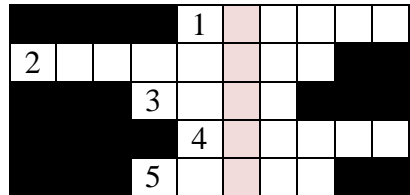

УРОК 21. ЗНАЧЕННЯ СЛОВА

1. Розгадай кросворд.

1. Як рушає мандрувати,
Треба з ліжечок вставати,
Як іде за обрій спати, –
Час малятам спочивати.

2. Серед літа біля липки

Виграють сопілки, скрипки.

Це не скрипки, не сопілки,

То медок збирають

4. Рукавом махнув –

Дерева нагнув.

3. Хтось відкрив на небі душ –

Повно на землі калюж.

І на нас водиця ллється,

Як це явище зоветься?

5. До дітей на кожне свято

Просить в гості завітати,

Бо солодкий і смачний,

Здогадальсь, хто такий?

- Яке ключове слово утворилось?
- Поясни значення цього слова.

Пам'ятай!

Лексичне значення слова – це його внутрішнє значення, зміст, закріплений досвідом народу.

2. Склади нові слова.

АВТОМОБІЛЬ

_____	_____
_____	_____
_____	_____

- Користуючись тлумачним словником, скажи, скільки лексичних значень мають ці слова?

Пам'ятай!

Однозначні слова – слова, що мають одне лексичне значення.

Багатозначні слова – слова, що мають два і більше лексичних значень.

Словничок

- зорі – звёзды
- зоряний – звёздный
- луна – эхо
- лопотати – (*тут*) топотать
- стрункий – стройный
- зовнішній вигляд – внешний вид
- їстівний – съедобный

3. З'єднай стрілками слова з їхнім лексичним значенням.

Одиниця часу, яка у 60 разів менше за хвилину.

Колекція засушених рослин.

Періодичне поліграфічне видання.

Мінімальна кількість рідини у вигляді кульки.

Переносна лава для сидіння.

журнал

секунда

ослін

гербарій

крапля

4. Розподіли слова у стовпчики.

Горобець, рукав, **гострий**, світлий, айсберг, крило, довгий, багатий, похмурий, **золотий**, земля, диктант, весело, трактор, **м'який**, суфікс, абетка, сонце, летіти.

Однозначні

Багатозначні

– З виділеними словами склади словосполучення так, щоб показати всі можливі лексичні значення.

Ситуація. Уяви, що ти зустрів (-ла) друга-іменинника (подругу-іменинницю). Склади діалог, який може між вами відбутися. Підготуй зі сусідом по парті такий діалог, розіграй його в парі.

Опорні слова і словосполучення:

Радий (-а) бачити; я теж; вітаю з днем народження; зичу здоров'я, гарних оцінок; радий (-а), що пам'ятаєш; вдячний (-а) за увагу.

Словничок

зичу – желаю
вдячний – благодарный
відбутися – состояться
розіграй – разыграй

УРОК 22. СЛОВА, БЛИЗЬКІ ЗА ЗНАЧЕННЯМ (СИНОНІМИ)

1. Прочитай колонки слів. З'єднай слова за спільним лексичним значенням.

Завтра
Листочок
Нині
Рахувати

аркуш
лічити
потім
сьогодні

– Поясни написання слова *сьогодні*.

Пам'ятай!

Синоніми – це слова, близькі за значенням, але різні за звучанням.

Наприклад: злива – дощ, клякнути – дубіти.

2. Каліграфічна хвилинка.

Пт по льо лю ля _____

Птиця створена для польоту, а людина – для роботи.

– Добери до виділених слів синоніми.

Людина _____

Робота _____

3. Робота з фразеологізмами. Заповни кросворд.

Словничок

кмітливий – сообразительный	щирий – искренний, сердечный
злива – ливень	ступати – ступать
крокувати – шагать	човгати – шаркать
тупцяти – топтаться	прямувати – направляться
холонути – стынуть, холодеть	стигнути – зреть, стынуть
мріяти – мечтать	клякнути – коченеть
дубіти – застывать	зауважити – заметить

5. Зі слів кожного рядка склади і прочитай речення.

дуже, снігур, красивий.

і, синювата, у, спинка, червона, грудочка, нього.

свистом, взимку, людей, веселим, радує, снігур.

уже, в, відлітають, березні, зимові, але, гості, у, рідні, ліси, свої.

– Зроби розбір 3-го речення.

УРОК 23. СЛОВА, ПРОТИЛЕЖНІ ЗА ЗНАЧЕННЯМ (АНТОНІМИ)

1. Мовна розминка.

Я антонім до слова **сміх**.

Я буваю мимоволі

Від нещастя і від болі,

Від образи та невдач.

Здогадались? ...

Саме _____

Пам'ятай!

Антоніми – це слова протилежні за значенням.

Наприклад: *день – ніч, тепло – холодно.*

2. Каліграфічна хвилинка.

зно ра ви _____

ця ву ли _____

на ди ти _____

ка миш _____

– Склади з буквосполучень слова.

3. З'єднай і прочитай прислів'я. Знайди антоніми і випиши.

Зима питає,

поганого цурайся.

Як напише один дурень,

а правда на двох.

Доброго тримайся,

де літо було.

Брехня стоїть на одній

то сто розумних не розберуть.

нозі,

Багато диму,

а ввечері – від комарів.

Вдень від спеки ховається, мало тепла.

Словничок

восени – осенью

мряка – туман, морось

навесні – весной

брехня – ложь

клекотати – бурлить

спека – жара

рудий – рыжий

цуратися – сторониться

дрібний – мелкий

мимоволі – против воли

4. Запиши антоніми, користуючись фразеологізмами.

◆ Повісити носа

Задерти носа

◆ Тримати язик за зубами

Розв'язати язика

– Склади речення з одним із фразеологізмів.

5. Заповни клітинки, щоб утворились нові слова.

р	а	к
	і	
с	і	ч

л	і	с
м	и	р

1. Прочитай текст. Дай відповіді на запитання.

Олень і його товариш

Захотілося молодому оленю по білому світу побродити, нові місця подивитися.

– Відмовляти не стану, – сказав йому батько, – але знай: нелегко тобі буде, зазнаєш горя в чужому краю.

– Нічого!.. Я збираюся не один, а з товаришем...

– Розкажи що-небудь про нього.

– Ми йшли вузенькою стежкою. Дорогу перегородив великий камінь, обійти його було неможливо. Тоді мій товариш уперся плечем і відсунув камінь убік. Ось він який!

– Твій товариш сильний, – похвалив старий олень. – Але все-таки я буду хвилюватися за тебе.

– Коли ми поверталися додому, на товариша з дерева раптом кинулась рись. Але він не розгубився, струснув рись із спини і переміг її у відкритому бою!

– Безперечно, твій товариш відважний і спритний. Але все ж таки я буду хвилюватися за тебе.

– А ось послухай ще про нього. Гуляли ми, і нам захотілося пити. Але по дорозі до водопою товариш почув запах якогось хижака. «Нам загрожує небезпека!» – шепнув він мені, і ми помчали, як вітер.

– Твій друг розумний і обережний. Але я буду хвилюватися, поки не побачу тебе, – зітхнув старий олень.

– А потім ми відпочивали в лісовій гущавині. Бачимо: вовк ганяється за козеням і ось-ось наздожене його. Мій товариш не всидів у кущах. Він кинувся навперейми вовкові і так ударив його рогами, що той з переляку ледь із шкури не вискочив.

– Це найкраще, що ти міг сказати про нього, – зрадів старий олень. – Твій товариш благородний. Тепер, синку, я за тебе спокійний (*В. Росін*).

1. Чого хотілося молодому оленю?

- а) По білому світу побродити.*
- б) Навчитися життєвої мудрості.*
- в) Відвідати свого друга.*

2. У чому проявилася сила товариша?

- а) Товариш відсунув камінь.*
- б) Викорчував дерево.*
- в) Підняв великий камінь.*

3. Як товариш продемонстрував свою відважність?

- а) Не злякався кинутися на вовка.*
- б) Переміг рись у відкритому бою.*
- в) Кинувся в бій із левом.*

4. Який вчинок друга виявив його обережність?

- а) Відчув запах хижака і попередив друга.*
- б) Не пішов по тонкому льоду на річці.*
- в) Не дозволив другові стояти на краю високої скелі.*

5. У чому виявилось благородство товариша?

- а) Врятував козеня від вовка.*
- б) Врятував зайченя від вовка.*
- в) Врятував оленя від вовка.*

6. Яка найголовніша риса товариша переконала і заспокоїла батька?

- а) Відважність.*
- б) Обережність.*
- в) Благородство.*

УРОК 24. БАГАТОЗНАЧНІСТЬ СЛІВ. ПРЯМЕ Й ПЕРЕНОСНЕ ЗНАЧЕННЯ СЛІВ

1. Каліграфічна хвилина.

Ки ип пі іт ти лю кипіти ключ _____

– Скільки значень має слово *ключ*? Запиши.

2. Прочитай. Відгадай загадку.

Насупилось небо, плаче хмаринка,
А поле сміється щасливо і дзвінко,
Бо сльози хмаринки несуть урожай.
Як сльози ці зветься ану, відгадай! _____

– Випиши із загадки словосполучення у переносному значенні.

– Добери до відгадки синоніми.

Пам'ятай!

Пряме значення слова – це його звична назва (лексичне значення).

Переносне значення слова – це образна назва, перенесена з одних предметів, явищ, дій на інші за подібністю.

Наприклад: *степ сміється (переносне) – сміється дитина (пряме), кішка гуляє – гуляє хвиля.*

3. Добери до словосполучень, вжитих у прямому значенні, переносне значення.

Каштанове листя – _____

Золота обручка – _____

Гострий ніж – _____

Гарячий привіт – _____

Залізна воля – _____

Глибокий сон – _____

Світла думка – _____

4. Знайди багатозначні слова за малюнками

– Склади речення, щоб слова були вжиті в різному значенні.

Словничок

Багатозначні слова – многозначные слова обручка – кільце
голова правління – глава управління лагідний – смирний, м'який
збори – собрание залізна – железная погляд – взгляд

----- *Самостійна робота* -----

1. Який словник пояснює лексичне значення слів?

- а) орфоепічний; в) енциклопедичний;
б) лексикологічний; г) тлумачний.

2. Як називаються слова з одним лексичним значенням?

- а) багатозначні; в) однозначні;
б) полісемантичні; в) омоніми.

3. Як називається властиве слову значення?

- а) пряме; б) переносне; в) похідне; г)
конкретне.

4. Визнач лексичне значення слова:

Школа – _____

5. Як називаються слова, що є різні за написанням, але однакові або близькі за лексичним значенням?

- а) однозначними; в) антонімами;
б) синонімами; г) омонімами.

6. Антоніми – це _____

7. Добери синоніми до слів:

Дорога – _____ вродливий – _____
Лелека – _____ йти – _____
Відчай – _____ вбрання – _____
Обрій – _____ жарт – _____

8. Антонімічної пари не утворюють фразеологізми рядка:

- а) хоч греблю гати – як кіт наплакав;
б) він такий, як хліб м'який – ні се ні те;
в) накивати п'ятами – вертїтися, як муха в окропі;
г) ні пари з уст – роззявити пельку;
д) жити душа в душу – жити як кішка з собакою.

УРОК 25. ОСНОВА СЛОВА. ЗАКІНЧЕННЯ

1. Мовна розминка. Знайди риму. Відгадай загадку.

Сніжно-біла навесні,
Наче мак – в осінні _____

Соловейко її любить,
Ніжно співами голубить.
Відгадайте, хто вона?
Ця красуня _____ (_____)

2. Склади якомога більше слів.

Математика

– Виділи у словах закінчення та основу.

Пам'ятай!

Основа слова – частина слова без закінчення.

Закінчення – це змінна частина слова, яка знаходиться в кінці слова.

Наприклад: міст-о, міст-а, міст-у, міст-ом.

3. Прочитай текст. Знайди в тексті форми одного й того ж слова. Познач у цих словах основу й закінчення.

Трава, що росте уздовж доріг – подорожник. У подорожника цілюще листя. Ним лікують ранки. Бабуся говорить: «Подорожник – лікар!».

Пам'ятай!

Форми слова мають одну й ту ж саму основу.

4. Утвори різні форми слова, що є назвою птаха, зображеного на малюнку.

– Склади з цим словом речення.

Словничок

основа слова – основа слова

корінь – корінь

префікс – приставка

суфікс – суфікс

закінчення – окончание

уздовж – вдоль

УРОК 26. СПІЛЬНОКОРЕНЕВІ СЛОВА. КОРІНЬ СЛОВА

1. Каліграфічна хвилинка.

Ал ал бн бн од од нн нн вня вня _____

Голубник, годинник, шпаківня _____

– Підбери споріднені слова, познач у них корінь.

Голубник _____

Шпаківня _____

2. Знайди зайві слова. Виділи корінь у спільнокореневих словах.

Мило, мильниця, милитися, милуватися, мильний, мильце.

Сирість, сирник, сирий, відсиріти.

Сова, совеня, совок, совиний.

Син, синок, синій, синівський.

Носити, носик, приніс, донесення.

– Склади із зайвими словами речення.

Пам'ятай!

Корінь – основна значуща частина слова, спільна частина споріднених слів.

Спільнокореневі, споріднені слова – це слова, що мають спільний корінь, але відрізняються за лексичним значенням і можуть бути утворені від різних слів.

3. Розгадай ребуси.

– Добери до відгадок спільнокореневі слова. Розбери за будовою.

Пам'ятай!

Порядок розбору слова за будовою:

1. закінчення; 2. основа; 3. корінь; 4. префікс; 5. суфікс.

4. Допоможи прочитати оповідання.

У _____ на ім'я _____ є _____, якого кличуть

_____. Одного разу вони пішли до

Допоки _____ збирала під дубом

_____ ганявся за маленьким яскравим

Раптом _____ почула гавкання. Вона підбігла

до _____ й побачила велику зелену

_____ покликала _____, а _____ мерщій
пірнула у воду.

– До виділених слів добери спільнокореневі.

Словничок

споріднені слова – родственные слова

спільнокореневі слова – однокоренные слова

спільна частина – общая часть

голубник – голубятня

допоки – пока

пірнула – нырнула

гаївка – веснянка

сирість – сырость

мерщій – скорее

УРОК 27. ЧЕРГУВАННЯ ГОЛОСНИХ І ПРИГОЛОСНИХ ЗВУКІВ У КОРЕНІ СЛОВА

1. Мовна розминка.

Су – су – шу – я шкарпеточки сушу.
 Шу – шу – су – сушки Саші я несу.
 Ше – ше – се – Саша вийшов на шосе.
 Си – си – ши – я спішу, і ти спіши.
 Ша – ша – ша – у класі тиша.

2. Каліграфічна хвилина.

гр ні ро па им мі жа ти му пасіка _____

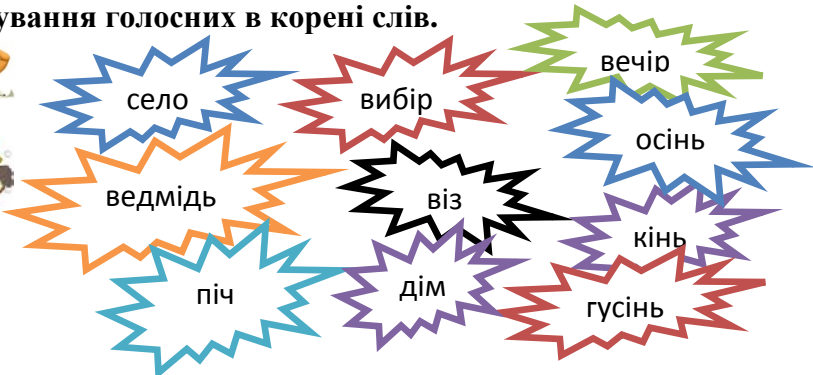
грому, ніж, грім, ножа, пасічник _____

– Визнач корінь у словах. Що відбулося в корені слова?

Пам'ятай!

<p>і – о</p> <p>ніч – н<u>о</u>чі</p> <p>стіл – ст<u>о</u>ла</p> <p>кіт – к<u>о</u>та</p>	<p>і – е</p> <p>піч – п<u>е</u>чі</p> <p>лебідь – леб<u>е</u>дя</p> <p>папір – пап<u>е</u>ру</p>
<p>Г – з – ж</p> <p>к – ц – ч</p> <p>х – с – ш</p>	<p>но<u>г</u>а – на н<u>о</u>зі – ні<u>ж</u>ка</p> <p>ру<u>к</u>а – на ру<u>ч</u>ці – ру<u>ч</u>ка</p> <p>ву<u>х</u>о – на ву<u>с</u>і – ву<u>ш</u>ко</p>

3. Підбери спільнокореневі слова так, щоб відбулося чергування голосних в корені слів.

4. Побудуй і запиши речення з наведеними словами в такій формі, щоб відбулося чергування виділеної букви.

Зразок: дорога. У дорозі хліб ніколи не зайвий.

Юнак, стежка, ложечка, сміх, міх, ворог, плуг, подруга, зірка, комаха.

5. Робота над сканвордом.

п о д о п у т ш
в з д р о ж ь а
у т о б и ч р л
а у ф л п л т ь
л п р я р ю у т
ь р о з и т ь ь
с и ь п я з н ь
т а н о в і д ь

– Згадай орфограму в цих словах.

Словничок

виявляється – оказується річ – вещь гусінь – гусеница
сміливець – смельчак юнак – юноша комаха – насекомое
міх – мех подорожній – путешественник, дорожний

УРОК 28. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. ПІДГОТОВКА ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Прочитай і відгадай загадку.

жітьСка, хто шийпер дитьвхо в дім.

А тіпо всі дуты за ним? (_____)

2. Поєднай корінь, закінчення та суфікси й утвори слова.

берег	ОК	а
степ	ОВ	ий
малин	ОЧК	ом

3. Переклади українською мовою.

Рыбаки наловили много рыбы. Крупную рыбу сдали на рыбный завод. Мелкую рыбку привезли домой. Бабушка испекла пирог с рыбой. Он называется рыбник.

Словничок

Мелкая – дрібна

испекла – спекла

рыбник – рибник

4. Підпиши малюнки.

– Підбери до слів спільнокореневі.

УРОК 29. КОНТРОЛЬНА РОБОТА

1. Робота над текстом. Вставити пропущені орфограми.

До шкільного подвір'я в'їхала вантажівка. У кузові лежали саджанці фруктових дерев. Веселою юрбою учні кинулися до машини і розвантажили її. Всі саджанці вони перенесли до садка. Там уже були викопані глибокі ями. (Д,д)енис та (П,п)етро допомагали своїм однокласникам. Минуть рік – і сад завітне колоритними **барвами**. Тепер можна буде сісти у тіні та **насолоджуватися** своєю працею.

2. Добери до тексту заголовок _____

3. Тип тексту _____

4. Добери синоніми до виділених слів. _____

5. Запиши транскрипцію слів *своєю, її, в'їхали, юрбою*.

6. Виконай розбір слів за будовою: *шкільний, допомога, насолода*. _____

7. Виконай синтаксичний розбір першого речення.

УРОК 30. СУФІКС. ВИМОВА ТА ПРАВОПИС СУФІКСІВ

1. Розшифруй слова.

нькорі, фіпрекс, довабу васло, ннязачекін, сфіксу.

2. Прочитай слова, познач у них корінь і закінчення.

Зима, осінній, вишнями, Дністер, школою, гніздечко, театри, Шевченкові.

3. Відгадай загадку.

В слові знаєш де я є
Після кореня.

Я творю нові слова
або форми слова,
щоб красива і жива
розквітала мова.

А призначення моє –
словотворення.

Хто я? _____

4. Розв'яжи мовні приклади за допомогою суфікса.

Сад + ок = _____ Лист + очок = _____

Зуб + чик = _____ Корінь + ець = _____

– Чи змінилося значення кореня?

5. Сформулюй правило.

Суфікс – це частина _____, яка стоїть після _____ і служить для _____ нових слів.

6. Утвори від поданих слів споріднені й запиши їх у 2 стовпчики за зразком.

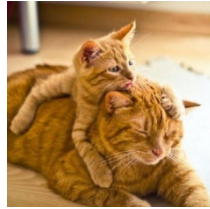
Зразок: Рука – рученька – ручище

Риба – _____

Вухо – _____

Вовк – _____

7. Запиши словосполучення за малюнками та запитанням: хто з ким?

– Розкажи, хто де живе, чим живиться? Опиши одну тваринку.

----- *МД. Читання мовчки.* -----

1. Прочитай віршик.

Буратіно – пострибунчик
Не читав книжок, пустунчик,
Довгим носом так вертів,
Що чорнильницю задів.
Подивіться-но, хлоп'ята,
Що нероба учинив:
Він чорнило перекинув
Й половину слів змастив.
Як нам лихо виправляти?
Як нам казку прочитати?
Там, чорнило де пролите,
Треба слово розпізнати.
Давайте ж, хлоп'ята, слова там
підставим –
І казку про зайчиків ми прочитаєм.

2. Читання тексту вголос.

Одного ранку Лука і Лука пішли до лісу. Закортіло їм лісом погуляти, побачити, хто там мешкає, та пошукати десь поблизу якогось озера – порибалити. Аби ж принести додому якусь рибинку. Лука взяв із собою те, в назві чого наголос припадає на перший склад (*вудочку, банку*), а Лука

прихопив те, в чійх назвах наголос припадає на другий склад (*відро, наживку...*).

Сонечко ледь припікало йшли зайчатка, йшли й раптом надибали стежку, а тут, бачать, із-під кущів хтось виповзає. Назва в нього коротка, лише з трьох звуків, серед яких є звук [у]. Хто ж він? (*вуж*)

Привіталися з вужиком й далі пішли. Невдовзі й на озерце натрапили, почали рибалити. Луці попадалися риби, у назвах яких наголос припадає на перший склад (*окунь, йорж, сом, ляц, щука*). Лука ж витягав рибини, у назвах яких наголос на другому складі (*сазан, пічкур, форель, карась...*).

Вдома зайчиха-мама і заєць-тато зварили для малюків смачний обід. Звичайно ж, першою й головною стравою на столі була чудова юшка з риби, що її наловили зайчики.

А потім братики пішли до кімнати. Там вони бавилися своїми улюбленими іграшками: Лука – тими, де наголос на першому складі (*м'яч, лялька, кубики...*), Лука ж тими, де наголос припадає на другий склад (*машинка, лото, конструктор, трансформер...*).

От і все... Дякуємо, хлоп'ята, за допомогу!

- **Як звали братів-зайців?**
- **Яка головна тема цього оповідання?**
- **Яка основна думка оповідання.**

УРОК 31. ПРЕФІКС. ПРАВОПИС ПРЕФІКСІВ. ПРЕФІКСИ РОЗ-, БЕЗ-, З-, (С-)

1. Мовна розминка «Додалочка». Утвори від слова *ходили* нові слова, додаючи префікси з довідки.

Ходили ми, ходили,

До школи _____.

До класу _____.

До дошки _____.

На перерві з розуму _____.

Довідка: с-, за-, ви-, при-.

2. Утвори нові слова. Запиши.

За

за

пере

при

пере

ви

під їхати

до

по

бігти

до

в

з

від

під

від

об

3. Знайди спільнокореневі слова, зайві закресли.

Машина, руль, рульовий, водій, вирулювати;

сумний, невеселий, сум, сумувати, суми, сумнений, сумнів.

4. Склади слова, поєднуючи їхні частини в заданому порядку.

А) Префікс із слова

Б) Префікс із слова *обшити*.

під'їзд.

Корінь із слова *новина*.

Корінь із слова *сніжок*.

Суфікс із слова *хатка*.

Суфікс із слова *записник*.

Закінчення із слова *ліси*.

Закінчення із слова *риби*.

Пам'ятай!

1. В префіксах **роз-**, **без-** завжди пишеться буква **з**.
Наприклад: *розбити, розказати, безтурботний*.
2. У словах найчастіше пишеться префікс **з-**.
Наприклад: *змалювати, зрізати*.
3. Перед буквами **К, Ф, П, Т, Х** пишеться префікс **с-**.
Наприклад: *створити, спекти, сфотографувати*.

5. Спиши, вставляючи пропущені букви. Обґрунтуйте написання слів.

Опівночі айстри в саду ро..цвіли, умились росою, вінки одягли. Очі ро..крила конвалія біла. Дихають важко троянди ро..квітлі. Вечір в срібній млі ро..танув, ніч ..пустилася на землю, ро..лилася понад нею і взяла в обійми крил. Спи, мій малесенький, спи, мій синок, я ро..кажу тобі бе..ліч казок! (Із тв. О. Олеся)

6. Диктант-переклад.

Сберегать – _____ сбоку – _____
 Сбиваться – _____ сверху – _____
 Сборный – _____ сказать – _____
 Свивать – _____ спечь – _____
 Сфотографировать – _____
 Схватить – _____

7. Розшифруй прислів'я. Запиши.

1 Не 4 хто 3 друг, 8 той, 7 а 5 медом
 11 каже. 2 той 10 правду 6 маже, 9 хто

УРОК 32. АПОСТРОФ ПІСЛЯ ПРЕФІКСІВ

1. Розгадай ребус.

2. Прочитай слова з апострофом, поясни їхнє написання.

Від'їзд, возз'єднати, роз'яснювати, роз'єднати,
об'єктивний, з'ясувати, в'їхати, з'єднаний, об'єднати.

3. Каліграфічна хвилинка.

Ки ип пі іт ти кипіти _____

*Кип'яток, накуп, кип'ячений, кип'ятильник, кипіння,
кип'ятіння.* _____

Пам'ятай!

Після префіксів, що закінчуються на приголосний,
перед **Я, Ю, Є, Ї** на письмі ставиться апостроф.
Наприклад: з'їзд, роз'їхатись, з'явиться, об'єднання.

4. Запиши слова.

надвечір якшення
під пір
пов язка
пом їзд
подвір я

– Склади з ними речення.

----- *МД. Аудіювання.* -----

Ведмідь і павучок

(Українська народна казка)

Одного разу після довгої мандрівки по лісу ведмідь заліз у свій барліг і глибоко заснув. А коли прокинувся, то побачив, що по його лапі повзе павучок.

– Що це ти собі надумав? По мені, ведмедеві, лазити?! – роздратовано пробурмотів ведмідь. Розсердився на павучка і хотів його вбити.

Що міг вдіяти маленький павучок проти такого велетня?

– Даруйте, дядьку, я більше не буду, – почав благати павучок ведмедя. – Відпустіть мене, я вам ще у пригоді стану.

– Чим же ти, дрібнота, можеш мені послужити? – здивувався старий ведмідь. – Яка може бути з тебе поміч?

Але все-таки пожалів маленького і відпустив.

Через деякий час у ліс прийшли мисливці. Ходять, блукають у лісній гушавині то в один бік, то в другий, а дичини нема. Хотіли вже додому повертатися, та несподівано натрапили на сліди

ведмедя і почали за ним ганятись. Бідний ведмідь не знав, куди подітися, щоб врятуватися під мисливців. Ось-ось виб'ється із сил, як раптом угледів під величезною скелею яму і скочив туди.

Павучок це бачив і одразу про все здогадався. Поліз скоренько до тієї ями і швидко обснував її густою павутиною. Потім став чекати, що буде далі. Посидів трохи, аж тут біжать мисливці. Прибігли й стали неподалік від скелі.

– А може наш бурмило* сидить у тій ямі, що під скелею? – сказав один із мисливців.

– Туди він не міг залізти, – озвався другий мисливець. – Хіба ти не бачиш – там повно павутиння. Якби ведмідь заліз туди, то павутиння порвав би. Хіба не так?

– Це правда! – підтвердили інші мисливці.

Постояли, покрутилися та й пішли далі.

А старий бурмило сидить собі тихенько у тій ямі й від страху ані живий ані мертвий. Так злякався бідолаха, що не смів навіть поворухнутися. І сидів там довго-довго. А врешті вирішив визирнути – подивитись, чи нема якоїсь небезпеки.

Лізе ведмідь із тієї ями і очам своїм не вірить – яма поснована густим павутинням, а павучок гойдається на ньому і сміється.

– Бачите, дядьку, – озвався він до ведмедя, – якби не моє павутиння, то вас давно не було б на світі. Ви мене тоді пожаліли, то і я вас пожалів. Як кажуть: «Старе добро не забувається».

– Щиро тобі дякую, павуче, що ти врятував мене від смерті, – відповів зі сльозами на очах старий ведмідь.

Відтоді ведмідь ставився до павучка з великою повагою і вдячністю.

*Бурмило** – жартівлива назва ведмедя.

1. Кого побачив ведмідь, коли прокинувся?

- а) павучка; б) мисливців; в) лісових мешканців.

2. Чому ведмідь відпустив павучка?

- а) бо він не їсть павуків;
б) бо знав, що павучок йому стане у пригоді;

в) бо павук дуже благав ведмедя.

3. Яка біда трапилась з ведмедем?

- а) він потрапив у пастку; б) на нього почалось полювання;
в) він поранив лапу.

4. Як ведмідь урятувався від мисливців?

- а) він заховався у ямі під скелею; б) він утік від мисливців;
в) він сховався у печері.

5. Чому павучок урятував ведмедя?

- а) бо ведмідь його колись пожалів і відпустив;
б) бо хотів похвалитися, який він вдалиий;
в) бо боявся ведмедя.

6. Яка головна думка казки?

- а) друзі пізнаються у біді; б) кмітливість важливіша за силу;
в) старе добро не забувається.

**УРОК 33. ПРЕФІКСИ ТА
ПРИЙМЕННИКИ**

1. Мовна розминка.

Наше Придністров'я

Придністров'я – смужечка вузьенька
Вздовж Дністра на карті пролягла.
Розцвіла на сонці зелененька,
Це – частинка миру і тепла.

Г. Васютинська

– Знайди прийменники (рос. предлоги).

2. Прочитай слова.

Спів, звук, смак, свист, гадати, рости, сипати, мити,
високий, широкий, гострий, чистий.

– Утвори від них спільнокореневі слова.

**3. Прочитай текст, виправляючи помилки. Прийменники
обведи кільцем.**

Де ночують птахи взимку?

Варони і галки проводять ніч у парках, садах, на диревах. Дятли, повзики – ночують у дуплах, а горопці і синички – під дахами.

4. Спиши, вставляючи пропущені прийменники. Підкресли їх.

Цю пташку зустрінеш ... місті Тирасполь. Взимку вона обов'язково сидить ... вікна. Постукає дзьобиком ... вікно, нагадає, що їжі нема надворі.

5. Склади вірш про весну, підкресли прийменники.

Весна _____.
Розтанув _____ і _____.
Зазеленіли _____ у _____.

6. Утвори слова-антоніми, виділи префікси.

Прилітають – _____ Припливе – _____
Виходять – _____ Злітаються – _____

УРОК 34. НЕНАГОЛОШЕНІ ГОЛОСНІ В КОРЕНІ СЛОВА

1. Каліграфічна хвилина.

и ин им ил ри ди _____
рідня рідний родина _____

З рідної хати починається для мене Батьківщина. _____

– Поясни вживання великої букви; визнач кількість звуків і букв у словах *рідної, Батьківщина*.

2. Запиши слова *земля, озерце, джерельце, водичка, зозуля, урожай*.

– Постав наголоси. Назви у словах наголошений склад. Як вимовляють голосні звуки в наголошених складах?

Пам'ятай!

Слова з ненаголошеними [е], [и] потрібно перевіряти наголосом, добираючи перевірне слово.

Наприклад: весна – весни.

3. Зміни слова та дізнайся, яку букву необхідно писати в корені.

Л..сиця –

С..ниця –

В..шневий –

4. Яке зі слів допоможе під час перевірки орфограми в корені?

С.. лач – села, сила.

В.. сляр – весла, вислав.

Кр.. чати – крекче, крик.

Ш.. потіти – шепіт, шип.

5. Добери перевірне слово до поданих та встав пропущену букву.

В.. сло, п.. ньок, н.. беса, пол.. вати, ш.. поче, пос.. пати,
викл.. кати, ст.. пи, с.. ни, сл.. вовий, кр.. латий, кр.. чати,
в.. селка, т.. хенько, к.. слиця, сх.. лити.

УРОК 35. ДЗВІНКИ ТА ГЛУХІ ПРИГОЛОСНІ В КОРЕНІ СЛОВА

1. Мовна розминка. Прочитай виразно слова.

бити – пити
Димок – Тимко
діти – тітка
зима – синій
зірка – сітка

жити – шити
джерело – череда
гуска – хустка
дзига – цибуля
гуля – куля

2. Спиши слова і підкресли букви, що позначають парні дзвінки та глухі приголосні.

Дичка – тичка
балка – палка
зірка – сітка
діжка – дошка

дядько – тітка
ганок – каток
гедзь – палець
сніг – сміх

Пам'ятай!

Дзвінки звуки: *б, д, д', дж, дз, дз', ж, з, з', г, т.*
Глухі звуки: *п, т, т', ч, ц, ц', ш, с, с', х, к, ф.*
Сонорні звуки: *м, в, н, л, р, й.*

3. Спиши слова, добираючи до них спільнокореневі за зразком.

Зразок: возик – віз.

Садок, ножик, горбок, льодок, дзьобик.

4. Прочитай народні прикмети, виразно вимовляючи дзвінки приголосні, самотійно їх виділи.

1. Швидко сніг розтанув – буде мокре літо. 2. Місяць ріжками донизу – будуть опади. 3. Перед грозою ластівки та стрижі низько літають над землею і водою. 4. Великі кола навкруг місяця – на мороз. 5. Горобці розцвірінькалися – на відлигу.

5. Підпиши настрої природи.

УРОК 36. НАПИСАННЯ СЛІВ ТИПУ СОНЦЕ, СЕРЦЕ, ЧЕСНИЙ, КЛАС, ГРУПА

1. Каліграфічна хвилинка.

Я аля Уу група субота Бб бруто

2. Прочитай слова російською та українською мовами.

Рус. яз.

Укр. м.

Запиши транскрипцію слів

Поздно

пізно

[пізній]

Солнце

сонце

[сонце]

Радостно

радісно

Областной

обласний

счастливый

щасливий

сердце

серце

– Поміркуй, у якій мові слова пишуться так, як вимовляються.

3. Прочитай. Запиши словосполучення за зразком.

Зразок. День, коли світить сонце – сонячний день.

Канікули на тиждень – _____

Праця, яка приносить користь – _____

Газета області – _____

Людина, яка відчуває щастя – _____
Гість, який прийшов пізно – _____
Людина, яка робить по совісті – _____

– Склади з одним словосполученням (на вибір) речення.

4. Прочитай. Переклади українською мовою. Переклад запиши.

1. Совершить хорошее дело никогда не поздно. 2. Самый счастливый человек тот, кто дарит счастье другим людям.
3. Честный человек всегда выполняет свои обещания.

5. Поєднай слова двох колонок так, щоб утворилися словосполучення з поданих слів.

добре	пізно
прийти	людина
обласне	серце
радісна	вітерець
чесна	телебачення
пестливий	зустріч

6. Прочитай слова російською та українською мовами.

суффикс	суфікс
телеграмма	телеграма
каса	касса
клас	класс
алея	аллея
пассажир	пассажир

троллейбус
колектив
суббота
група

тролейбус
колектив
субота
група

Пам'ятай!

Вілла, ванна, тонна, бонна, брутто, нетто, канна – це винятки.

7. Прочитай. Переклади українською мовою.

Коллективный труд, группа детей, троллейбусный парк, поздравительная телеграмма, ехать по шоссе, плавательный бассейн, железнодорожная касса.

УРОК 37. КОНТРОЛЬНА РОБОТА

(ПРИБЛИЗНА)

Робота з текстом

ВОРОНА

Одного разу бабуся знайшла на ал(л)еї поранену во(а)рону. Вона принесла її до хати і поклала в ящ(шч)ик з курчатами. Вранці пішла подивитися на курчат. У куточку сиділа во(а)рона. Під її кри(е)лами примостилося п.ять курчат. Двоє сиділо у неї на спині. За кілька днів кри(е)ло у во(а)рони загоїлось. Бабуся її випустила. Але во(а)рона кружляла навколо хати і кричала. У хаті пищ(шч)али курчата. Бабуся випустила їх на подвір.я. Як зраділа во(а)рона! З(с)летіла до них, ро(з,с)ставила кри(е)ла і голосно каркнула. Так і лишилась вона жити у бабусі. (85 сл.)

Грамаіічні завдання

1. Визначити члени речення, підкреслити. Надписати частини мови.

На лісову галявину поспішає молодий олень. (1 в.)

Під старим деревом заховався білий гриб. (2 в.)

2. Розібрати за будовою:

Приніс, водою, подарунки, лісник. (1 в.)

Бездушний, лісок, морями, сніг. (2 в.)

3. Зробити звуко-буквений аналіз слів:

ящик

щічки

п'ять

подвір'я

коріння

суддя

Рая (1 в.)

Юлія (2 в.)

4. Вставити потрібні літери, написати перевірні слова, визначити корінь.

М..довий – ..., з..ма –..., в..сна –... . (1 в.)

Ст..повий –..., с..ло –..., в..селий –... . (2 в.)

ЦІКАВЕ ЧИТАННЯ

УРОК 17. «КОЛИ ЗИМА ЗУСТРІЧАЄТЬСЯ З ВЕСНОЮ» (ЗА Г. БОНДАРЕНКО)

1. Мовна розминка. Скоромовка. Промовляння.

На одній сосні високій
Десь колись жили сороки
Дві сороки-білобоки.
Одинокі дві сороки.

Пам'ятай!

15 лютого – день церковного свята – **Стрітєння**. Воно має своє історичне минуле. У християнській новозавітній традиції згадується одна із священних подій – зустріч праведного старця Симеона та дитяти – Ісуса, що собою уособлювали Старий та Новий Завіт. Згідно з юдейським законом, кожне немовля чоловічої статі мало бути принесене Богу для посвяти після 40-го дня очищення, як того велів Закон Божий. Так виникло це свято.

2. Читання легенди за особами.

Уранці на околицю села приїхала Весна, а назустріч вийшла Зима. Зима непривітна, почала сперечатися з Весною. Довго сперечалися, кожна намагається виправдати себе, звинуватити іншу. І довго-довго вони сперечалися, наостанок вирішили силами помірятися. Вважається, що переможець буде правити і далі.

Відбувалося це приблизно так...

Весна: – Боже, допоможи тобі, Зимо!

Зима: – І тобі, дай, Боже, здоров'я!

Весна: – Та яке там здоров'я, якщо я тебе ніяк не подолаю!

Зима: – А для чого тобі? Мене і так всі люблять.

Весна: – А мене що, ні? Все, що земля родила, ти, Зима, вже з'їла.

Зима: Це так, але без снігу земля нічого не дала б.

Весна: Але сонечко люди теж люблять!

Зима: – Взимку теж сонечко є, свят багато, веселих ігор. Так що я залишаюся!

Весна: – Так не буває, хтось обов'язково має піти...

– Закінчи легенду самостійно.

3. Бесіда за оповіданням «Коли Зима зустрічається з Весною» (за Г. Бондаренко).

– Коли святкують Стрітєння?

– Як люди дізнаються, хто переміг – весна чи зима?

– Про що ще ви дізналися з цього тексту?

– Подумай, на які 3 частини можна поділити текст.

– Придумай заголовки до кожної частини.

1. _____
2. _____
3. _____

4. Прочитай народні прикмети.

– Якщо під вечір потепліло, то перемогла Весна, тому Зима йшла туди, де була Весна, а Весна туди, де була Зима.

– Лютий лютує, весні дорогу готує.

– Якщо на Стрітєння метіль дорогу перемітає, то корм відмітає.

– Як капає із стріх, буде у вуликах багато меду.

– Як на Стрітєння півень води зі стріх нап'ється, будуть ще холоди.

– Лютий сухий та холодний, серпень буде спекотний.

– Якщо ввечері бурульки короткі – до весни снігу випаде мало, а якщо довгі, то будуть часті заметілі.

– Поясни ці прикмети. Що спільного між ними.

Словничок

Стрітєння – Стретение	отож – то-то же	вигуки – возгласы
набриднути – надоесть	криниця – колодець	багаття – костёр
різьблений – резной	повідомити – сообщить	гурт – группа

УРОК 18. СПИРИДОН ВАНГЕЛІ «ПРОЛІСКИ»

1. Гра «Відгадай» (на уміння розпізнавати різні жанри творів)

- Свої сухарі добріші від чужих пирогів.
- У воді родиться, а води боїться.
- Люлі, люлі, соколя, спи-засни, моє дитя.
- Пальчик, пальчик, де ти був?

Я з цим братом в ліс ходив,
А з цим братом борщ варив,
З цим я кашки скуштував,
А з найбільшим заспівав, заспівав.

- Сітка-вітка, дуб – дубки, поставали козаки.

Шабельки – брязь! Вийди, князь!

Додаток: забавлянка, лічилка, прислів'я, загадка, коліскова.

2. Прочитай уважно оповідання Спиридона Вангелі «Проліски».

Одного разу знайшлося в Гугуце сім копійок. Хто-хто, а Гугуце вмів лічити до семи і навіть до десяти. Поклав він гроші в найглибшу кишеню і три дні не чіпав їх.

– А раптом від тих грошей у кишені нові гроші заведуться, думав Гугуце.

Минуло три дні. Та коли він поліз до кишені, то нічого нового, крім цвяшка, в ній не знайшов. Сестричка заспокоювала

Гугуце й казала, що і в її кишенях гроші ніколи самі по собі не заводилися. Про татові кишені вона нічого не знала, бо його якраз не було вдома.

Надходив день, який бував лише один раз на рік. День, коли всі чоловіки роблять дарунки всім жінкам. Гугуце теж не хотів

відставати. Але все ніяк не міг придумати, що б його подарувати мамі й сестричці. І тільки йдучи до крамниці, надумав:

– Подарую мамі машину, а сестричці вертольота.

Гугуце аж зрадів, коли уявив собі, як він сам відвозитиме сестричку в дитсадок, а маму на базар. Крамниця відчинилася, й Гугуце першим переступив поріг.

Та коли перебіг очима по всіх полицях, розчаровано зітхнув. У крамниці було так тісно, що й найменший вертоліт не вмістився б у ній, а в машинки, які там продавалися, навіть він, сам Гугуце, не сів би, а про маму годі вже й казати.

Довго стояв Гугуце біля прилавка й нарешті вирішив:

– Куплю мамі гудзика.

Вирішив і купив. Тепер у нього залишилося три копійки.

Може, до цього гудзика ще й блакитну сукню мамі купити? Та блакитної сукні не було. Може, взяти он ті черевички з високими підборами? Гугуце вже й рота розкрив, щоб попросити їх у продавщиці, та раптом згадав,

що не знає розміру маминого взуття.

Він швиденько побіг додому і все ніяк не міг дочекатися, коли мама ляже спати. А щоб мама швидше заснула, Гугуце почав їй розказувати казочку про Фет-Фрумуса. Та ледь дійшов до половини, як мама заснула. Так і залишилася друга частина казки в голові Гугуце. Гугуце завтра розкаже про те, що там було далі, нехай собі чекає царівна свого Фет-Фрумуса, йому тепер не до них. Навшпиньки вийшов він зі спальні, взяв ниточку і приклав до маминої ноги. Раптом ворухнулася мамина рука. Гугуце взяв руку в свої долоні й почав її колихати:

*Нічка тихесенька, постілька м'якенька,
Засни-засни, мамина рученько!*

Від такої пісеньки рука відразу ж заснула. Поміряв Гугуце мамину ногу, заховав нитку під подушку й ліг спати.

Уранці з ниткою в руках він помчав до крамниці. З усіх черевичків, до яких Гугуце прикладав нитку, він вибрав найкращі. Та коли дізнався, скільки вони коштують, почухав за правим вухом, витяг з кишені три копійки, перелічив їх, почухав за лівим – поставив черевички на прилавок та й пішов геть.

Аби ви були в тих краях, то побачили б, як вийшов Гугуце за селом, як пішов дорогою, як зникла за горою його гостроверха шапка і як довго його не було. А потім ви побачили б, як спускався він з гори, несучи в руках оберемок пролісків, як лінивці черевички заважали йому йти, а велика шапка сповзала на ніс. Гугуце поніс квіти прямо в крамницю. Найбільший букет він подарував продавщиці, а решту – всім, хто був там. Це були проліски, які люди вперше побачили в цьому році. Всі хвалили Гугуце, а продавщиця навіть погладила його шапку, хоча шапка тут була зовсім ні до чого.

Тут Гугуце на очах у продавщиці витяг із кишені три копійки, тричі полічив їх, подивився на черевички й тяжко зітхнув, але продавщиця так нічого й не зрозуміла.

– Нічого, – заспокоював він себе. – Завтра на світанку побіжу в ліс і нарву пролісків.

Та ввечері за вікном закрутилися такі важкі сніжинки, яких Гугуце й уві сні не бачив. Небо почорніло, гори побіліли, а хлопчик заснув. Так біля вікна, сонного, і знайшла його мама. В руці Гугуце було три копійки й гудзик, якраз такий, який був мамі дуже потрібний.

3. Склади план оповідання.

– Назви дійових осіб оповідання.

Словничок

чіпати – трогать

гроші – деньги

кишеня – карман

цвях – гвоздь

подарунок – подарок

заважати – мешать

оберемок – охапка

годі – (*тут*) нельзя,

невозможно

навшпиньки – на цыпочках

гудзик – пуговица

крамниця – магазин

рухатися – двигаться

світанок – рассвет

УРОК 19. «БЕРЕЗЕНЬ».

В. БИЧКО. «ПІДСНІЖНИК»

1. Прочитай стовпчики слів і кожний стовпчик назви одним словом.

сніг

лід

іній

мороз

холод

трава

квіти

тепло

бруньки

струмки

2. Гра «Склади слова».

Зеберень

теквінь

ветрань

3. Гра «Додай слово».

До нас іде ... чудова,
Весела, світла,

Трудився ... до світанку
І ... геть струмок,

Скрізь стало ... і світло,
Все навкруги нараз

А ... підкрався вранці
І схрумав нишком весь

Недарма це місяць ...,
Вся уквітчана
Вкрились першим
первоцвітом
Луки, і

У ... травах,
У барвистім
Красень місяць ...
.... у місто.

Додаток: веселкова, весна, розквітло, радісно, заморозив, лютий, льодок, березень, земля, квітень, гори, поля, вінку, зелених, завітав, травень.

4. Розгадай ребус. Запиши слова, які характеризують відгадку.

Словничок

роззирнутися – оглядеться
ярі шати – яскраво-зелений наряд
поволі – повільно
зіщулитися – з'їжиться
жменя – горсть

сріблястий – сріблястий
козубенька – лукошко
танути – таять
ледь – едва
проміння – промені

5. Правильно прочитай.

1. йшовПри реБезень до сулі. зирРознувся, міхуснувся,
нявклосьється конизь.
2. – З ломтеп бете, з ромдоб бете, лястасріб різкобе!
дайсяПроки, вивайрозся, гайвдя ярі шати, а я піду
воронжайків з ріюви чатистрі.
3. – дивЗбу таки зоньберіку, – усі никле ютькива, –
недаремно ж і знемБере гоїо зиванають.
4. А реБезень уже в ліпо. На гсні лькиті нувгля, –
чорпонів гсні, зішулився та воліпо нувста.
5. зявУ реБезень козубеньку, спіпошає ємга. З
козубеньки лубеньгокі ліспроки мавийє.
6. То там пнеси, то там несій... А он на лидону
сніжпідників носніжлихбі луці нюжме нувки.
7. деІ реБезень, дієра, що боне нієси, та в женко вірд
глязадає, дейлю кливикає:
– Гей, ходьвите тейгос чатьстрі!
8. донькиЛебе вже тятьле, спіпошають ликику, сигу,
кишпа. муКо насі, як годиться, киньте на бочгорку.
9. муКо кухат-дощаницю вісьтепо в дочсаку.

УРОК 20. Т. Г. ШЕВЧЕНКО. «ЗОРЕ МОЯ ВЕЧІРННЯ...», «СВІТАЄ, КРАЙ НЕБА ПАЛАЄ...»

1. Гра «Добери риму».

Горою – _____

Сідає – _____

Розпустила – _____

2. Гра «Шифрувальник». Розшифруй прислів'я.

29, 7, 3, 28, 7, 18, 15, 19 23, 1, 21, 1, 22 18, 1, 28, 7 22, 19,
18, 27, 7, 6, 16, 33 18, 1, 22.

3. Склади павутинку до портрета Т. Г. Шевченка.

Хто він?

4. Розгадування кросворду до вірша «Зоре моя вечірняя».

По горизонталі:

1. Що порівнює поет із писанкоюю?
2. Один із типів мовлення.
3. Пора року, описана у вірші.
4. Художній засіб, використаний у вислові:
Веселі здалека палати,

Бодай ви терном поросли!

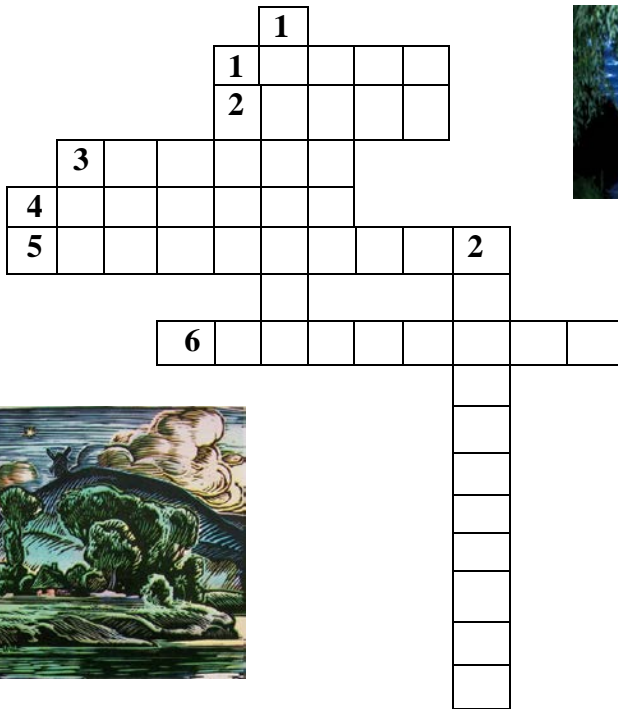
5. Продовж вислів: «Село – і серце ...»

6. Яке дерево розпустило віти?

По вертикалі:

1, 2. Пестливі слова в зображенні природи.

Додаток: тихесенько, сонечко, село, опис, одпочине, весна, епітет, сокорина.

Словничок

яр – овраг

мріють – тут: еле виднеються

неволя – неволя

палає – полыхает

став – пруд

розіслала – расстелила

УРОК 21. «У ШКОЛІ» (ЗА О. ІВАНЕНКО)

1. Мовна розминка. Читання складової таблиці.

ска	бро	тру	сне	пкі	вне
здо	при	смi	вки	тру	сто
сті	бла	вно	кра	вки	ква
тру	сні	при	сту	чка	тку
зна	жде	зва	пкі	нко	три
сне	кру	бре	ско	зне	нкi

2. Прочитай вірш.

Завтра в школу!

Маю зошит, маю книжку,
Он лежать вони на ліжку.
Маю читанку й буквар,
Значить, справжній я школяр.
Хоча бігаю, як вітер,
Та вже знаю кілька літер.
Їх навчилась від татуся,
Решту в школі я навчуся.
Залишайся вдома, лялько!
Хоч мені тебе і жалко,
Ти іще не підросла –
І для школи ще мала.

(Г. Черiнь)

– Про що йде мова у вірші?

3. Бесіда за змістом прочитаного і вибіркове читання оповідання «У школі» (за О. Іваненко).

- Чи хотілося Тарасові йти до школи? З яких рядків оповідання про це можна дізнатися?
- Як навчався Тарас у школі?
- Які в ній були порядки?
- Як ти розумієш вислів: «Дяк березовим пером випише?»
- Що тебе зацікавило? Які шкільні порядки тобі не сподобалися?
- Знайди у тексті прислів'я. Хто з героїв оповідання їх використовує?

4. Склади самостійно розповідь про лісову школу.

УРОК 22. «ЯК КВІТЕНЬ ДО БЕРЕЗНЯ В ГОСТІ ЇЗДИВ» (КАЗКА)

1. Мовна розминка.

Скоромовка

Прийшла весна, потекла вода,
діти взяли дощечки і зробили човнички.

2. Склади чистомовку.

Ку-ку-ку – чути голос у _____,
Чів-чів-чів – ось горобчик _____,
ила-ила – квітка пелюстки _____.
Іє-іє-іє – ніжно сонечко всіх _____.

3. Гра «Знайди речення за початком».

- На другий рік знову річки залили дорогу водою.
- Розтанув сніг Візьми воза, сани й човен, то тоді, певне, доїдеш.
- Зроби так: Часто в травні березневі морози бувають.
- Отож і тепер поїхав Квітень у гості до Березня, та вже не возом, а саньми.

4. З'єднай «розсіпане» прислів'я.

пташок, і, Квітень, землю, зустрічає, квітчає.

Словничок

скрізь – вездє, всюду

мушиш – должен

скаржитися – жалуваться

човен – лодка

певне – наверное

5. Озвуч малюнки до казки «Як Квітень до Березня в гості їздив».

6. Робота з тестом до казки «Як Квітень до Березня в гості їздив».

1) Чим їхав Квітень до Березня? Встанови послідовність.

Човном (...) Санчатами (...) Возом (...)

2) Поєднай.

Березень	простодушний, добрий
Квітень	доброзичливий, співчутливий
Травень	жорстокий і хитрий

3) Яку погоду послав Березень, щоб Квітень не зміг до нього дістатися? Поєднай.

Перший рік	вода, грязюка
Другий рік	сніг, мороз, тепло, вода
Третій рік	сніг, мороз, завірюха

4) Хто дав Квітню мудру пораду?

а) Червень; б) Травень; в) Серпень.

5) Чому Березень не хотів, щоб Квітень до нього в гості доїхав?

а) хотів подивитись, як Квітень долає перешкоди;
б) не товаришував із Квітнем;
в) хотів, щоб довше його місяць був.

6) Поясни прислів'я «У березні сім погод на дворі: сіє, віє, крутить, мутить, рве, згори лє, знизу мете».

УРОК 23. «ЖУРАВЛІ-ВЕСЕЛИКИ» (ЗА В. ЧУХЛБОМ)

1. Мовна розминка. Прочитай чистомовки.

Иця-иця-иця – зимує в нас синиця.
Ур-ур-ур – як жар горить снігур.
Ва-ва-ва – вдень спить нічна сова.
Ей-ей-ей – співучий соловей.
Ока-ока-ока – скрекоче щось сорока.
Ак-ак-ак – на ворону схожий грак.
Уга-уга-уга – слова мовить папуга.

2. Відгадай загадку.

Дивний ключ у небі лине,
Не залізний, а пташиний.
Цим ключем навесні
Прилітають _____

Пам'ятай!

Журавлі – це рідкісні птахи, вони гніздяться на землі, на болоті, в глухому місці. Харчуються переважно гадюками, вужами та жабами. У народі так і кажуть: «Ковтнув, як журавель жабу!»

3. Підпиши малюнки.

4. Читання легенди про криницю-журавель.

В одному селі люди викопали криницю. Та таку глибоку, що їм важко було діставати звідти воду. І тут на допомогу людям прийшов журавель: він своїм довгим дзьобом діставав із криниці прохолодну смачну водичку.

Аж тут біля криниці з'явилася зла відьма.
– Ану, дістань і мені води! – наказала відьма журавлеві.
– Е, ні! Не буду я тобі, відьмо, діставати водичку! Я допомагаю лише добрим людям! – відповів журавель.

Відьма розсердилася і вигукнула:
– Тоді я зроблю так, що ти більше нікому не зможеш допомагати!
Сказала і зачарувала птаха. У ту ж хвилину журавель застиг та так і залишився стояти біля криниці.

Але зла відьма помилилася! Зачарований птах так і продовжував допомагати людям діставати воду з криниці.

Словничок

пустун – шалун	бавитися – забавляться
віття – ветви	линнути – нестись, лететь
курликання – курлыкание	чоло – лоб
трикутник – треугольник	вирій – теплые края
навесні – весной	бо – поскольку, потому что
здолати – преодолеть	

5. Робота над прочитаним оповіданням «Журавлі-веселики» (за В. Чухлібом).

Тестування

- 1. Яка пора року настала?**
а) осінь; б) весна.
- 2. Журавлі в небі летіли ...**
а) трикутником; б) прямокутником.
- 3. Журавлі навесні ...**
а) поверталися додому; б) відлітали у вирій.
- 4. Журавлів веселиками звать ...**
а) восени; б) навесні.
- 5. Птахи зуться журавлями тому, що ...**
а) вони журяться, що відлітають на чужину;
б) радіють, що повертаються.

Відповіді: _____

УРОК 24. ВІРШІ ПРО ВЕСНУ УКРАЇНСЬКИХ І ПРИДНІСТРОВСЬКИХ ПОЕТІВ

1. Мовна розминка. Прочитай правильно уривок вірша «Березень».

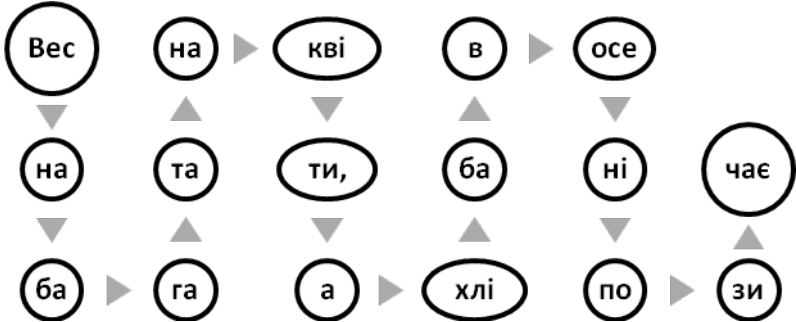

Увірвався в місто вологий вітер
І всі за мети облизав,
Проте, що є весна на світі,
Він виробами нагадав.

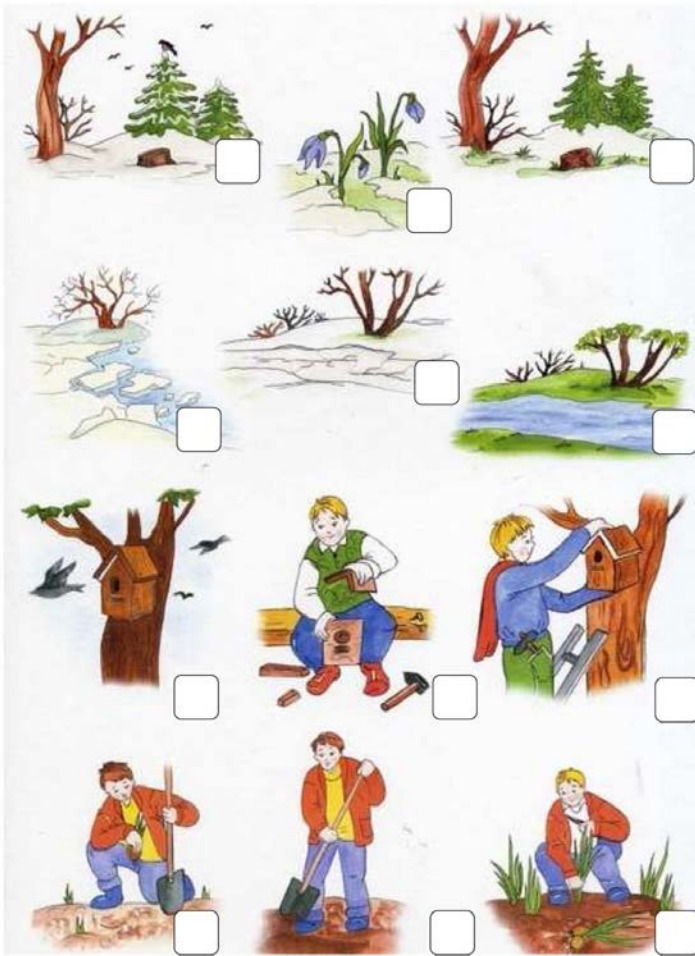
Тетяна Зубкова, м. Тирасполь

– Про яку пору року йде мова?

2. Склади прислів'я.

3. Визнач послідовність картинок.

4. Прочитай виразно вірш «Весна».

ВЕСНА

Сніг зійшов, струмочки задзвеніли,
 Очі синій пролісок відкрив.
 Вже шпаки додому прилетіли,
 Ранок сонця промені розлив.
 А весни-красуні лебідь білий,

Пролетівши, пір'ячко згубив.
Пір'я те в підсніжничок несмілий
Сивий ліс-чаклун перетворив.

Людмила Стременовська

– Про що йдеться у вірші?

5. Виразно прочитай вірш.

ВЕСНЯНЕ МІСТО

Весна знову місту
Тче полотно зі світла,
Із сотень, тисяч сонячних промінь.

Їх теплотою земля
Так ласкаво зігріта,
Що навіть повітря здається
дзвінким.

Улюблене місто,
Ти навесні з фарб:
Зеленим, як ліс, шумиш листям.

І ніжно-білою, ніби луг ромашок,
Нам з берега качаєш головою.

Людмила Кабанюк

– Як ти думаєш, про яке місто йде мова у вірші?

– опиши самостійно місто, в якому ти живеш.

Словничок

вологий – влажний

вироби – изделия

перетворив – превратил

замети – заносы

чаклун – колдун

УРОК 25. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО

1. Мовна розминка.

Велику морквину зайчата тягли,
 Та десь по дорозі шматок відтягли.
 А потім схотіли іще скуштувати.
 А згодом... Не стало чого вже й тягти.

2. Гра «Хто більше?». Склади якомога більше слів.

му на си пав гон
 ла ло ка то рос бу
 пар жка па миш ва сні віс
 та ток

3. Читання тексту за малюнками.

Дуб під вікном

Молодий лісник побудував у

велику кам'яну

і

посадив під . Минали роки, виростили у лісника

 , розростався , старів лісник. І ось через багато літ,

коли лісник став , розрісся так, що заступив .

Стало темно в кімнаті, а в ній жила красуня – лісникова внучка.

– Зрубай , дідусю, – просить онучка, – темно в кімнаті.

– Завтра вранці почнемо... – відповів . Настав ранок.

Покликав трьох синів і дев'ятьох онуків, покликав онучку-красуню і сказав:

— Будемо переносити в інше місце.

І пішов із лопатою копати рівчак під фундамент. За ним пішли три сини, дев'ять онуків і красуня-внучка.

– Як ти розумієш це оповідання?

– Яке закінчення його ти можеш придумати?

УРОК 26. «ОДВІЧНІ СИМВОЛИ» (ЗА В. СКУРАТІВСЬКИМ)

1. Мовленнєва розминка.

А мати вишивала рушники
Думками й українськими піснями,
І слалися дорогами нитки,
І йшли по цих дорогах дні за
днями.
Життя з них починається, і доля,
І зустріч, і прощання, і розлуки,
І житні колоски на тому полі,
Де сонце гладить материні руки.

Проходять і тепер безодні ночі.
Ті рушники, волошками розшиті,
І дивляться з них материні очі,
І чорнобривці, росами умиті.

– Прочитай вірш. Які одвічні символи ти помітив? Що ти вже знаєш про них?

2. З'єднай частини прислів'їв.

Хліб –	там немає голоду.
Без хліба	без хліба не ситно.
Хочеш їсти калачі –	без хліба немає обіду.
Без солі,	не сиди на печі.
Без солі не смачно,	суха бесіда.
Де хліб і вода,	усьому голова.

Пам'ятай!

Хліб-сіль, подані на вишитому рушнику – вищий прояв гостинності.
Хліб – то достаток, а поруч була сіль;
Хліб був і є мірилом життя, культури;

ХЛІБ – совість наша.

Рушник – це символ України, відбиття культурної пам'яті народу.

3. Продовж рядки.

З – зібрані, завзяті, _____;

Е – енергійні, _____;

Р – розумні, _____;

Н – наполегливі, _____;

О – організовані, _____.

4. Гра «Впізнай казку».

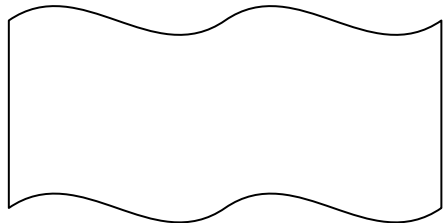
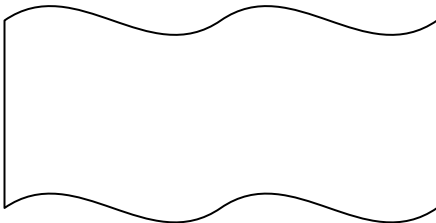
– Жили собі 2 мишенят і півник Голосисте горлечко...

– А з крайця нова хлібина виросла... _____

– Я від баби утік... _____

5. «Виший» свій рушничок.

Словничок

звичай – обычай

одвічний – извечный

рушник – полотенце

пошана – уважение, почтение

палахкотіти – полахать

вправність – ловкость

вимережений – вышитый

УРОК 27. «ПЛАВУЧА БАТАРЕЯ» (ЗА С. АЛЕКСЄЄВИМ)

1. Мовленнєва розминка. Читання вірша.

В нас клятва єдина і воля єдина.
Єдиний в нас клич і порив:
Ніколи, ніколи не буде Україна
Рабою фашистських катів!

М. Бажан «Клятва»

2. Розгадування ребуса.

У нашому

125

Словничок

Клопіт – хлопоты
досвідчений – опытный
літак – самолёт
тріски – щепки

знищити – уничтожить
дрібниці – мелочи
трапитися – случиться

3. Робота з таблицею. Заповни таблицю, користуючись словами з оповідання «Плавуча батарея» (за С. Алексєєвим).

4. Розгляд малюнків. Складання діалогу «Мій дід-фронтовик».

Фронтові листи

За відвагу

Мирне небо

5. Бесіда за змістом тексту «Плавуча батарея» (за С. Алексєєвим).

- Коли і де відбуваються події, описані в оповіданні?
- Як бійці обороняли місто?
- Як фашисти нахвалялися розправитися із бійцями батареї?
- Чи здійснили вони свої плани?
- Скільки днів тривала облога Севастополя?
- Як називали батарею севастопольці? А як називали її фашисти? Чому?

УРОК 28. Д. ТКАЧ. «МОЯ МАМА»

1. Дихально-зорова вправа.

		I . A		IA . M		
		I . У		IУ . М		
	I	.	О	.	М	
	I	.	И	.		М
I	.		М	.		

2. Робота над загадкою.

– Відгадавши загадку, ти дізнаєшся, чий портрет описано.

Хто тебе так щиро любить,
І вбирає, і голубить,
І кладе у постіль спати?

Хто для вас пісні співає,
Хто в негодах забавляє,
Гарні вам дає ляльки
І розкажує казки?
Хто узяв тебе за руку
І до школи на науку
Вів, щоб розуму навчати?
(_____)

М. Підгірянка

3. Доповни речення.

1. Моя мама _____
2. У моєї мами _____
– Як звать маму? _____
– Яке у мами волосся? _____
– Які очі у мами? _____
– Які в неї руки? _____

4. Інтерактивна вправа «Сенкан».

1. Хто? мама.
2. Яка? (2 слова) _____
3. Що робить? (3 слова) _____
4. Ставлення до п. 1 (4 слова) _____
5. Сутність п. 1, синонім (1 слово) _____

5. Доповни ряд слів, які можна використати для опису людини.

- Обличчя – кругле _____
Волосся – русяве _____
Очі – карі _____

Ніс – кирпатий _____
Руки – ніжні _____
Посмішка – весела _____
Поза – горда _____
Одяг – простий _____

6. Усне складання опису мами.

Моя мама

Моя мама найкраща у світі. Вона дуже гарна. У неї кругле, серйозне обличчя, яке, як сонечко, випромінює тепло. Щічки в неї, як стиглі яблучка. Очі в моєї матусі...

7. Намалюй портрет своєї матусі.

Словничок

лялька – кукла
узагальнення – обобщение
посмішка – улыбка

відношення – отношение
кирпатий – курносый
випромінює – излучает

УРОК 29. ВІРШІ А. МАЛИШКА, П. ТИЧИНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

1. Мовленнєва розминка.

Мій край чудовий – Придністров'я!
Тут народились ти і я.
Тут над ставком верба й тополя,
Чарівна пісня солов'я.

Пам'ятай!

Вірш – це мелодійний образний текст про природу, настрій або на якусь іншу тему, у якому слова римуються.
Зверни увагу: у вірші кожен рядок зазвичай пишуть з великої букви.

2. Добираємо риму. Швидко слово називай, йому риму добирай.

Листок – ...	грибок – ...
бджілка – ...	сонечко – ...
весна – ...	лисичка – ...

Ах, скільки радості, коли ти
любиш землю, коли гармонії
шукаєш у житті!

Павло Тичина

3. У поезії А. Малишка знайди і прочитай прикметники, пов'язані з іменниками.

Гра «Розвідники».

– Додай до іменників прикметники: спочатку з вірша, а потім – свої.

Осінь... (); сонце... (); золото... (); мова...().

Знов щебече юнь і цвіте трава,
 Пізнаю тебе в постаті несхилій,
 Вчителько моя, зоре світова,
 Раднице моя на Україні милій!

Андрій Малишко

4. Підбери синоніми до слів.

Письменник –

Відомий –

Цікавий –

5. Склади прислів'я та поясни їх.

Вік живи –

Знання людині –

Наука в ліс не веде,

Знання красить,

Учись змолоду –

пригодиться на старість.

а з лісу виводить.

що крила пташині.

вік учись.

а незнання смішить.

6. Розстав рядки у правильній послідовності.

Осінь така мила

_ Осінь матусі їсти несе:

_ борщик у горщику,

_ Осінь така мила,

_ осінь славна.

_ кашка у жменьці,

_ грушки у фартушку.

_ скибка у пазусі,

Павло Тичина

Соловейку-солов'ю

_ Я приспівочку зів'ю,

_ Соловейку-солов'ю,

_ З того листу, що в долині,

_ Свіжу та барвисту

_ З золотого листу.

_ На березовій корі,

_ На кленині, на калині,

_ На дубочку угорі.

Андрій Малишко

УРОК 30. ВІРШІ ПРО ЛІТО.
Н. ДЕЛИМАРСЬКА «ЛІТО В БУКЕТІ»;
В. ПОЯТА «ЧЕРЕШНЯ»

1. Робота з чистомовкою.

Ок – ок – ок – сплету собі вінок.
Йй – йй – йй – біленький деревій.
Іль – іль – іль – гнучкий вусатий хміль.
Исток – исток – исток – пахучий любисток.
Інок – інок – інок – безсмертний цей барвінок.
Ки – ки – ки – цілющі васильки.
Ина – ина – ина – із гронами калина.

2. Назви літні квіти. Заповни таблицю.

Квітка	За кольором	За розміром	Де росте

3. Читання віршів придністровських поетів.

Літо в букеті

Нам бабуся зберігає –
Щоб здорові ми були –
У пакетиках до чаю
Полуницю і полинь,

Зелень трав, де сила м'яти...
Липи цвіт, неначе мед....
І рум'янком пахне в хаті
Літа запашний букет.

Н. Делимарська

Черешня

Вій, вій цвітовій
Черешневий милий,
Облітають пелюстки
Черешневі білі.

Ронить цвіт свій білосніжний,
Як фату, черешня,
Відгуло та відшуміло
Весілля нарешті.

Купить червень їй коралі,
Зелену спідницю,
Закрасується черешня,
Як та молодиця.

Ой уродить черешенька,
Хтось би не зурочив,
Це їй місяць повний в небі
В квітні напрозорив.

В. Поята

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. МОВА І МОВЛЕННЯ

Урок 19. Головні та другорядні члени речення. Зв'язок слів у реченні	5
Урок 20. Складне речення	7
Урок 21. Значення слова	9
РЗМ МД Говоріння. Діалог	12
Урок 22. Слова, близькі за значенням (синоніми)	13
Урок 23. Слова протилежні за значенням (антоніми)	15
РЗМ МД Аудіювання	18
Урок 24. Багатозначність слів. Пряме й переносне значення слів	20
Урок 25. Основа слова. Закінчення	23
Урок 26. Спільнокореневі слова. Корінь слова	24
Урок 27. Чергування голосних і приголосних звуків у корені слова	27
Урок 28. Повторення вивченого. Підготовка до контрольної роботи	29
Урок 29. Контрольна робота	31
Урок 30. Суфікс. Вимова та правопис суфіксів	32
РЗМ МД Читання мовчки	33
Урок 31. Префікс. Правопис префіксів. Префікси роз-, без-, з-, (с-)	35
Урок 32. Апостроф після префіксів	37
РЗМ МД Аудіювання	38
Урок 33. Префікси та прийменники	40
Урок 34. Ненаголошені голосні в корені слова	41
Урок 35. Дзвінки та глухі приголосні в корені слова	43
Урок 36. Написання слів типу <i>сонце, серце, чесний, клас, група</i>	44
Урок 37. Контрольна робота (приблизна)	46

РОЗДІЛ II. ЦІКАВЕ ЧИТАННЯ

Урок 17. «Коли Зима зустрічається з Весною» (за Г.Бондаренко)	49
Урок 18. Спиридон Вангелі «Проліски»	51
Урок 19. «Березень». В. Бичко. «Підсніжник»	54
Урок 20. Т. Г. Шевченко. «Зоре моя вечірняя...», «Світає, край неба палає...»	57
Урок 21. «У школі» (за О. Іваненко)	59
Урок 22. «Як Квітень до Березня в гості їздив» (казка)	61
Урок 23. «Журавлі-веселики» (за В. Чухлібом)	63
Урок 24. Вірші про весну українських і придністровських поетів	65
Урок 25. Повторення вивченого	68
Урок 26. «Одвічні символи» за В. Скуратівським	70
Урок 27. «Плавуча батарея» (за С. Алексеевим)	72
Урок 28. Д. Ткач. «Моя мама»	73
Урок 29. Вірші А. Малишка, П. Тичини для дітей	76
Урок 30. Вірші про літо. Н. Делимарська. «Літо в букеті»; В. Поята «Черешня»	78